

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΗ

Η παγκόσμια οικονομία, η οποία έχει βιώσει πολλαπλά σοκ τα τελευταία χρόνια, αντιμετωπίζει τώρα μια νέα δοκιμασία: μια κλιμακούμενη σύγκρουση μεταξύ ΗΠΑ - Ισραήλ και Ιράν, η οποία απειλεί να διαταράξει τον παγκόσμιο εφοδιασμό με πετρέλαιο και φυσικό αέριο και να προκαλέσει δυνάμικα εκτεταμένες επιπτώσεις για όλο τον κόσμο. Αν και είναι ακόμη πολύ νωρίς για να μιλήσουμε για οικονομική κρίση, εντούτοις τα γρανάζια ενός ενεργειακού σοκ ήδη γυρίζουν, φέρνοντας μαζί τους τον κίνδυνο στασιμότητας-θωροιστικών επιπτώσεων.

Όπως επισημαίνουν στην «Κ» οικονομολόγοι και αναλυτές, η σύγκρουση στη Μέση Ανατολή θα έχει επιπτώσεις για την Ελλάδα και την Ευρώπη κυρίως μέσω των επιπτώσεων στον ενεργειακό εφοδιασμό και στις σχετικές τιμές, με την Ευρώπη συνολικά να παραμένει η πιο ευάλωτη περιοχή δεδομένης της εξάρτησής της από την εισαγόμενη ενέργεια. Η Ελλάδα είναι καθαρός εισαγωγέας ενέργειας και η πρό-

Σε περίπτωση μακροχρόνιας αστάθειας στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, οι ενεργοβόροι τομείς, όπως βιομηχανία, γεωργία και μεταφορές, θα επηρεαστούν ιδιαίτερα.

σφατη ενεργειακή κρίση δείχνει πόσο εκτεθειμένη παραμένει σε εξωτερικές ενεργειακές κρίσεις και κρίσεις προσφοράς.

Τελικά, η ένταση, η γεωγραφική εξάπλωση και –κυρίως– η διάρκεια του πολέμου θα καθορίσουν την κλίμακα των οικονομικών επιπτώσεων. Στο παρελθόν, παρόμοιες συγκρούσεις έχουν αποκλιμακωθεί τόσο γρήγορα όσο κλιμακώθηκαν αρχικά. Εάν η σύγκρουση διαρκέσει περίπου ένα μήνα, οι οικονομικές επιπτώσεις για την Ελλάδα πιθανότατα θα είναι συγκριτικά περιορισμένες. Ωστόσο, εάν η σύγκρουση παραταθεί ή εάν η ευρύτερη αστάθεια στην περιοχή συνεχιστεί, ο αντίκτυπος στην ελληνική οικονομία θα μπορούσε να γίνει πιο σημαντικός, με τον πληθωρισμό να εκτοξεύεται υψηλότερα του 3%-4%, την ανάπτυξη να περιορίζεται στο 1%-1,5%, με επιπτώσεις σε επενδύσεις και τουρισμό.

«Στην περίπτωση ταχείας επίλυσης της κρίσης, είτε με αλλαγή καθεστώτος στο Ιράν είτε με επιτευξη εκκευρίας, οι επιπτώσεις για την ελληνική οικονομία μπορεί να είναι περιορισμένες», σημειώνει στην «Κ» ο Παναγιώτης Καπόπουλος, επικεφαλής οικονομολόγος της Alpha Bank. Ωστόσο, στην αντίθετη περίπτωση που η διάρκεια και η έκταση των συγκρούσεων είναι μεγάλη, τότε τα κανάλια επηρεασμού της ελληνικής οικονομίας είναι τρία, όπως επισημαίνει:

«Πρώτον, η υψηλή αβεβαιότητα, που μπορεί να οδηγήσει σε αναβολή επενδυτικών πρωτοβουλιών και ανατιμολόγηση των κινδύνων, δεύτερον, μια διαταραχή από την πλευρά της προσφοράς λόγω της ανόδου των τιμών της ενέργειας που θα επηρεάσει τα κόστη παραγωγής και θα ενισχύσει τις πληθωριστικές προσδοκίες και παράλληλα θα φέρει τη ναυτιλία αντιμέτωπη με υψηλότερα κόστη διέλευσης και ασφάλισης και, τρίτον, μπορεί να επηρεάσει την κρουαζιέρα και τον αριθμό των αφίξεων τουριστών».

Το βασικό σενάριο της ING είναι ότι ο πόλεμος θα κρατήσει δύο εβδομάδες και οι τιμές της ενέργειας θα αρχίσουν να μειώνονται σε έναν ή δύο μήνες, επομένως ο αντίκτυπος στην Ελλάδα

θα είναι βραχύβιος, σημειώνει στην «Κ» ο οικονομολόγος του οίκου, Κάρολ Μπρέσκι. «Σε περίπτωση όμως πιο μακροχρόνιας σύγκρουσης, οι τιμές του πετρελαίου θα μπορούσαν να κινηθούν πάνω από τα 100 δολ./βαρέλι, φέρνοντας τον πληθωρισμό στην Ελλάδα στο 3%-4%, ενώ η ανάπτυξη θα περιοριζόταν φέτος στο 1%-1,5%», εκτιμά.

Ανάλογες είναι και οι προβλέψεις του Ντένις Σεν, οικονομολόγου στο International School of Management στο Βερολίνο, ότι ο πληθωρισμός θα μπορούσε εύκολα να ξεπεράσει το 3% ή και το 4% εάν το Brent διατηρηθεί πάνω από τα 100 δολάρια, με την ανάπτυξη να υποχωρεί αρκετά κάτω του 2% φέτος, ακόμη και όταν η νομισματική αύξηση του ΑΕΠ αυξηθεί λόγω των

υψηλότερων τιμών. Ταυτόχρονα, όπως επισημαίνει ο Σεν στην «Κ», «η δημοσιονομική δυναμική της Ελλάδας θα μπορούσε να δει κάποιες περιορισμένες βελτιώσεις, καθώς το υψηλότερο ονομαστικό ΑΕΠ τείνει να ενισχύει τα δημόσια έσοδα, μειώνοντας έτσι το έλλειμμα του προϋπολογισμού, ενώ μια μείωση του δείκτη δημοσίου χρέους θα πραγματοποιηθεί ομοίως εν μέρει μέσω υψηλότερων τιμών».

Σε κάθε περίπτωση, σε ένα σενάριο παρατεταμένης αστάθειας, «η αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών θα διαβρωνόταν περαιτέρω επιβαρύνοντας την κατανάλωση, ενώ οι επιχειρήσεις θα αντιμετώπιζαν μια διαρκή αύξηση του λειτουργικού κόστους. Οι ενεργοβόροι τομείς, όπως βιομηχανία, γεωργία και

μεταφορές, θα επηρεάζονταν ιδιαίτερα. Υπό αυτές τις συνθήκες, η ιδιωτική κατανάλωση και οι επενδύσεις θα μπορούσαν να μειωθούν κατά αρκετά δέκατα της ποσοστιαίας μονάδας», προειδοποιεί ο οικονομολόγος.

Ο οίκος αξιολόγησης Fitch και η Goldman Sachs επισημαίνουν πάντως πως η ελληνική οικονομία εμφανίζει καλύτερες «άμυνες» σε σχέση με την Ευρωζώνη.

«Είναι σημαντικό ότι η Ελλάδα επωφελείται από το γεγονός ότι είναι μέλος της Ευρωζώνης, μια σημαντική ασπίδα έναντι της ενίσχυσης του σοκ. Η αξιοπιστία της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ θα βοηθήσει στον μετριασμό των δευτερογενών επιπτώσεων του πληθωρισμού χωρίς υπερβολικές «θυσίες» για την πραγματική οικονομία στην Ευρωζώνη», αναφέρει στην «Κ» ο αναλυτής της Fitch Γκρεγκ Κίς. «Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η Ελλάδα έχει πολύ ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης, μεγάλες διατάξεις χρέους και χαμηλές αποδόσεις ομολόγων, επομένως θα είναι πιο προστατευμένη από αυστηρότερους όρους χρηματοδότη-

Ο πληθωρισμός μπορεί εύκολα να ξεπεράσει το 3% ή και το 4% εάν το Brent παραμείνει πάνω από τα 100 δολ., με την ανάπτυξη να υποχωρεί σημαντικά κάτω του 2% φέτος.

σης σε σχέση με πολλά μέλη της Ευρωζώνης», προσθέτει ο Κίς, ο οποίος εκτιμά ότι η σύγκρουση θα διαρκέσει λιγότερο από ένα μήνα.

Και κατά τον Φίλιπο Ταντέι, οικονομολόγο της Goldman Sachs, η Ελλάδα είναι σχετικά καλύτερα θωρακισμένη από την υπόλοιπη Ευρωζώνη. Όπως σημειώνει στην «Κ», με βάση την ενεργειακή κρίση του 2022-2023, οι τιμές ενέργειας που πληρώνουν οι Έλληνες καταναλωτές μειώθηκαν γρήγορα από την κορύφωση των μέσων του 2022. Εκτοτε είναι χαμηλότερες από ό,τι στην υπόλοιπη Ευρωζώνη και αυτό είναι συνέπεια δύο παραγόντων. «Ένας παράγοντας είναι η σχετικά ισχυρότερη δημοσιονομική στήριξη –σχεδόν 5% του ΑΕΠ– που παρέχει η ελληνική κυβέρνηση σε σύγκριση με τις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. Ο δεύτερος είναι το ενεργειακό μείγμα της χώρας που επέτρεψε στις τιμές ενέργειας να μειωθούν περισσότερο από ό,τι αλλού», όπως εξηγεί, προσθέτοντας πως ενώ στην Ευρωζώνη οι τιμές της ενέργειας εξακολουθούν να είναι σχεδόν 50% υψηλότερες από ό,τι πριν από την πανδημία, στην Ελλάδα η αύξηση είναι μόνο 35%. «Συμπερασματικά, κατά το νέο ενεργειακό σοκ, η ελληνική οικονομία είναι πιθανό να δει μικρότερο αντίκτυπο στην ανάπτυξη και στον πληθωρισμό από ό,τι η υπόλοιπη Ευρωζώνη», τονίζει ο Ταντέι.

Η ένταση, η γεωγραφική εξάπλωση και –κυρίως– η διάρκεια του πολέμου θα καθορίσουν την κλίμακα των οικονομικών επιπτώσεων. Εάν η σύγκρουση διαρκέσει περίπου ένα μήνα, οι οικονομικές επιπτώσεις για την Ελλάδα πιθανότατα θα είναι συγκριτικά περιορισμένες. Στη φωτογραφία, στιγμιότυπο έλκετο από αεροπορικό πλάνο του Ισραήλ στην περιοχή Νταχίγι, στα νότια προάστια της Βηρυτού.